

mr. sc. Irena MATKOVIĆ, dipl. ing. arh.,
ravnateljica Hrvatskog zavoda za
prostorni razvoj, Zagreb
irena.matkovic@mgipu.hr

USUSRET STRATEGIJI PROSTORNOG RAZVOJA REPUBLIKE HRVATSKE

mr. sc. Irena MATKOVIĆ

Sažetak

Zakon o prostornom uređenju usvojen 2013. godine određuje Strategiju prostornog razvoja Republike Hrvatske kao temeljni državni dokument za usmjerenje razvoja u prostoru, s kojim su se dužni usklađivati svi prostorni planovi, sektorske strategije, planovi i ostali razvojni dokumenti pojedinih gospodarskih i upravnih područja i djelatnosti. U radu se predstavlja aktualni proces izrade Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske: razlozi za izradu, kontekst u kojem Strategija nastaje, metodologija izrade, pripremljene stručne podloge, analitička podloga s ocjenom stanja i procesa u prostoru te sama koncepcija Strategije.

Ključne riječi: strategija prostornog razvoja, uporišne vrijednosti, koncepcija

I. UVOD

Ministrica graditeljstva i prostornog uređenja donijela je 25. studenoga 2013. godine Odluku o izradi Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske¹, na temelju članka 64. stavka 4. Zakona o prostornom uređenju i gradnji i slijedom Prijedloga aktivnosti iz Izvješća o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008. – 2012.² U Odluci se navodi da Strategija određuje dugoročne zadaće prostornog razvoja, strateška usmjerena razvoja djelatnosti u prostoru i polazišta za koordinaciju njihovih razvojnih mjera u prostoru na temelju ciljeva prostornog razvoja utvrđenih Zakonom o prostornom uređenju i gradnji. Također i u skladu s ukupnim gospodarskim, društvenim i kulturnim razvojem, te u vezi s drugim temeljnim državnim razvojnim i strateškim dokumentima.

Zadaću pripreme Strategije u suradnji s dionicima prostornog razvoja preuzeo je Hrvatski zavod za prostorni razvoj³.

2. RAZLOZI ZA IZRADU STRATEGIJE

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske iz 1997. godine i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske koji ju je slijedio 1999. godine, gotovo dva su desetljeća usmjeravali prostorni razvoj i razvoj sustava prostornog uređenja u Hrvatskoj. Bilo da se radi o pretjerano ambicioznim zamislima, ili o nepostojanju instrumenata za njihovo ostvarenje u okvirima sustava prostornog uređenja, pojedine planske postavke Strategije i Programa ostale su neostvarene. To ne umanjuje najveće zasluge oba dokumenta: usmjerava-

¹ Narodne novine 143/13.

² Narodne novine 61/13.

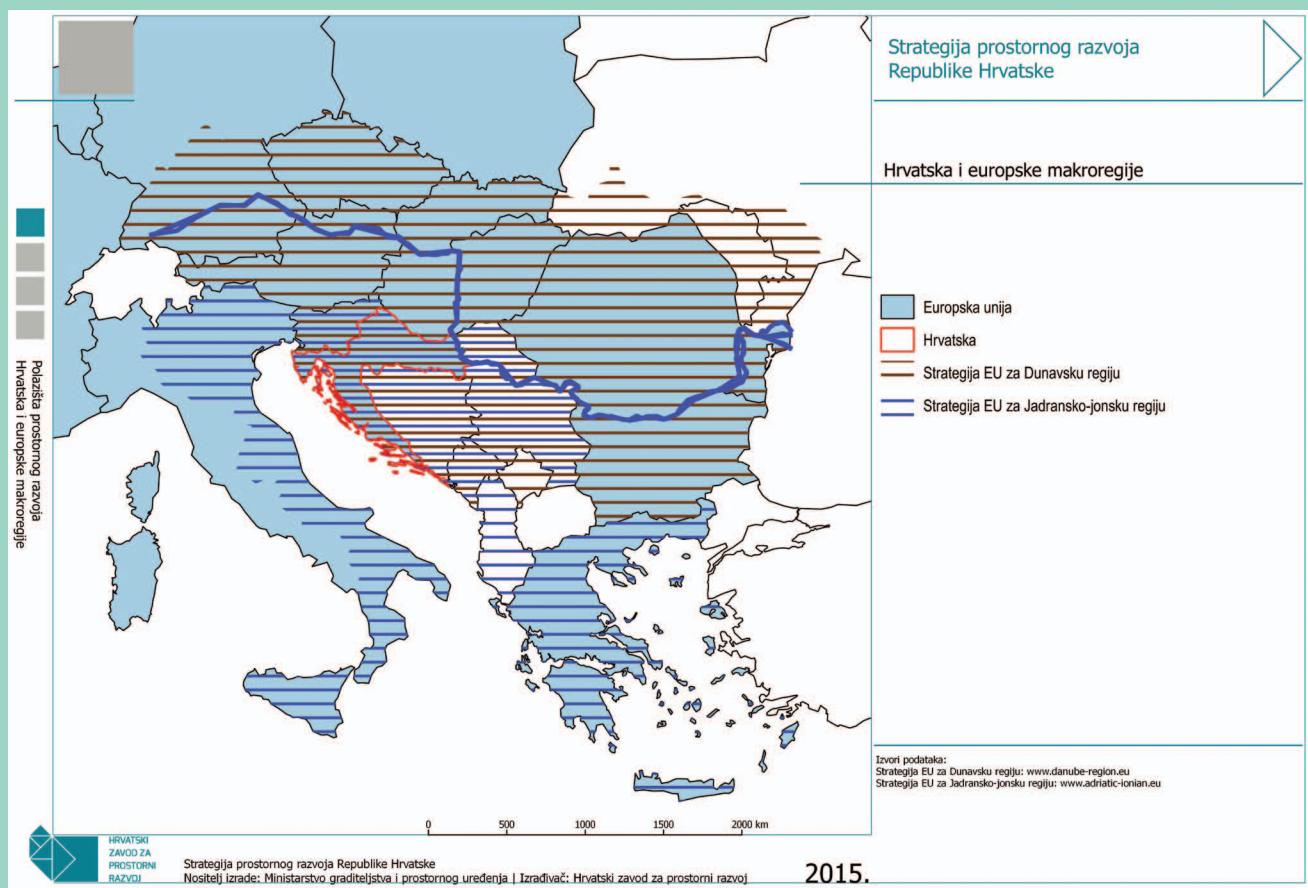
³ Osnovan potkraj 2013. godine, Hrvatski zavod za prostorni razvoj je kao ustanova zadužena za obavljanje stručnih poslova prostornog uređenja za državu, započeo s radom 1. siječnja 2014. godine

Prostorno planiranje kao čimbenik razvoja u županijama

nje razvoja države pogodjene ratnim razaranjima, posebice u dijelu koji se odnosi na povezivanje teritorija mrežom brzih prometnica; jasno opredjeljenje za održivi razvoj i racionalno korištenje prostora, očuvanje prirodnih, kulturnih i krajobraznih vrijednosti i zaštitu okoliša; dizajn sustava prostornog uređenja s jasno utvrđenim čimbenicima, razinama planiranja i usmjeranjima za uređenje prostora zahvaljujući kojem je hrvatski teritorij pokriven posljednjom generacijom prostornih planova; te sagledavanje potrebe razvoja informacijskog sustava prostornog uređenja i praćenja stanja u prostoru.

Među ključnim razlozima za izradu nove Strategije ističu se pojave i procesi uočeni praćenjem stanja u prostoru, čitav niz resornih strategija i ostalih razvojnih dokumenata s posrednim ili neposrednim utjecajem na prostor, usvojenih u razdoblju nakon donošenja Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske, kao i promjena konteksta: Republika Hrvatska prešla je put od mlade države koja gradi vlastiti sustav prostornog uređenja do članice Europske unije, s pravima i obvezama koje iz tog statusa proizlaze. Europska pravna stečevina kojom se regulira razvoj pojedinih prostornih sustava kao i sagledavanje politika čijom se provedbom osiguravaju i alociraju značajna finansijska sredstva koje je moguće koristiti za potrebe prostornog razvoja, stoga predstavljaju značajna polazišta za izradu Strategije⁴ (slika 1).

⁴ Ovo se prvenstveno odnosi na teritorijalnu koheziju koja se ostvaruje poticanjem regionalnog razvoja i smanjenjem regionalnih dispariteta, odnosno uravnoteženjem razvojnih pokazatelja država članica, unutar njih samih i na razini EU. Dokumenti od posebnog značenja za izradu Strategije su: Europska perspektiva prostornog razvoja (ESDP) iz 1999. godine; Vodeći principi održivog prostornog razvoja europskog kontinenta, dokument usvojen na 12. sastanku CEMAT-a 2000. godine; Lisabonska strategija iz 2000. godine (revidirana 2005.); Teritorijalna agenda Europske unije 2020 (TA 2020) usvojena na sastanku CEMAT-a 2011. godine.

Slika 1. Hrvatska i europske makroregije

Izvor: Hrvatski zavod za prostorni razvoj, 2015.

3. PROCES I METODOLOGIJA IZRADE

Značajne metodološke razlike u odnosu na Strategiju prostornog uređenja Republike Hrvatske iz 1997. godine proizlaze iz njezinoga zakonskog konteksta i propisanog sadržaja. Strategija 1997. u sebi je sadržavala Izvješće o stanju u prostoru dok je Izvješće o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008. – 2012.⁵ stvorilo prepostavke za izradu nove Strategije kao samostal-

nog dokumenta. Istodobno, Zakonom o prostornom uređenju 2013., određivanjem obveze izrade Državnog plana prostornog razvoja, prostorno plansku komponentu Strategije operacionalizira se kroz prostorni plan državne razine, dok je Strategiju 1997. slijedio Program prostornog uređenja Republike Hrvatske s mjerama za koordinaciju razvoja prostornih sustava.

Sljedeći metodski obrazac korišten prilikom izrade sličnih dokumenata, načelo integriranja, vrednovanja i usklađivanja sektorskih zahtjeva i partnerstva, nakon donošenja odluke o izradi Strategije upućeni su zahtjevi za dostavu relevantnih podataka nadležnim mi-

⁵ Radi se o drugom pripremljenom izvješću o stanju u prostoru za razinu države uopće (prvo je pripremljeno 2003.), ali jedinom razmatranom u Hrvatskom saboru.

nistarstvima, državnim upravnim organizacijama, županijskim zavodima za prostorno uređenje, agencijama i poduzećima s javnim ovlastima. Usporedno je započeo proces analize i ocjene stanja pojedinih prostornih sustava i ključnih procesa u prostoru, kao i postupak strateške procjene utjecaja na okoliš, u skladu s posebnim propisima.

S obzirom na to da je u postupku izrade Izmjena i dopuna Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske usvojenih 2013. godine⁶ provedena detaljna analiza i ocjena stanja prometnog i energetskog sustava i usvojene izmjene odnosile su se upravo na te teme, za potrebe izrade nove Strategije izrađeno je šest stručnih podloga:

- Analiza prostornih planova županija⁷
- Krajolik – čimbenik Strategije prostornog razvoja⁸
- Regionalni razvoj, sustav naselja, urbani i ruralni razvoj i transformacija prostora⁹
- Integralno upravljanje obalnim područjem¹⁰
- Demografski scenariji i migracije¹¹
- Razvoj gospodarskih djelatnosti u prostoru¹².

O temama stručnih podloga provedene su stručne rasprave s predstvincima zavoda za prostorno uređe-

⁶ Narodne novine 76/13.

⁷ Izrađivač: Urbanistica d. o. o. Zagreb; voditeljica izrade: Jasminka Pilar-Katavić

⁸ Izrađivač: Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, voditelj izrade: prof. dr. sc. Mladen Obad Šćitaroci

⁹ Izrađivač: Institut za turizam, Zagreb; voditeljica izrade: dr. sc. Jasenka Kranjčević

¹⁰ Izrađivač: Urbos d. o. o. Split; voditelj izrade: dr. sc. Zoran Radman

¹¹ Izrađivač: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; voditelj izrade: doc. dr. sc. Ivan Čipin

¹² Izrađivač: Institut za razvoj i međunarodne odnose, Zagreb; voditeljica izrade: dr. sc. Ana-Maria Boromisa

Prostorno planiranje kao čimbenik razvoja u županijama

nje županija i Grada Zagreba, s predstvincima tijela državne uprave i znanstvene zajednice.¹³

Na temelju utvrđenih uporišnih vrijednosti hrvatskog prostora i sustava upravljanja prostornim razvojem i utvrđenog stanja i procesa u prostoru¹⁴, stručni tim Hrvatskog zavoda za prostorni razvoj pristupio je razvoju koncepcije Strategije, preklapanjem slojeva prostornih podataka, provedbom radionice SWOT-analize, utvrđivanjem općeg cilja (vizije) prostornog razvoja do 2030. godine i razvojnih polazišta te nacrtom prioriteta, usmjerjenja i okvira za provedbu.

Odabrani nalazi analize stanja i procesa te koncepcija Strategije javno su predstavljeni u sklopu stručnog skupa „Sustav prostornog uređenja, od Strategije do prostornog plana nove generacije”, koji su zajednički organizirali Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja i Hrvatski zavod za prostorni razvoj 13. studenoga 2014. godine. Nakon predstavljanja koncepcije Strategije održan je još jedan krug konzultacija s predstvincima pojedinih resora.

Razrada koncepcije Strategije nastavljena je u suradnji sa Savjetodavnim tijelom sastavljenim od priznatih stručnjaka iz različitih područja. Ona traje i u trenutku dovršetka ovog rada. U nastavku procesa izrade Strategije planirana je provedba stručne i javne rasprave o prijedlogu Strategije i o strateškoj studiji o utjecaju Strategije na okoliš, nakon prethodno provedenog rada Povjerenstva za stratešku procjenu. U sklopu javne rasprave namjerava se provesti više javnih izlaganja i okruglih stolova s fokus-grupama.

¹³ Stručne rasprave održane su 16. i 17. lipnja 2014. godine u velikoj vijećnici Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

¹⁴ Stanje i procesi utvrđeni su na temelju: Izvješća o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008. – 2012., stručnih podloga, dostavljenih relevantnih podataka i analize drugih (resornih) razvojnih dokumenata s teritorijalnim aspektom.

4. UPORIŠNE VRIJEDNOSTI STRATEGIJE

Nova Strategija svoje uporišne vrijednosti pronalazi:

- u mozaičnosti prostorne osnove Republike Hrvatske,
- u identitetu hrvatskog prostora,
- u dosezima dosadašnjih modela planiranja i provedbe prostornog razvoja,
- te u teritorijalnim politikama Europske unije.

Identitet hrvatskog prostora utvrđuje se kroz prizmu prirodnih, kulturnih, krajobraznih i društvenih vrijednosti, kao i kroz kulturu građenja, uređivanja i oblikovanja prostora.

Tradicija prostornog i urbanističkog planiranja posebno je značajna u određivanju početne pozicije, a oslanja se na stoljetnu urbanu baštinu koja ukazuje na postojanje planerskog pristupa,¹⁵ kao i na razvoj i dosege planerske struke nakon Drugoga svjetskog rata.¹⁶

Sustav prostornog uređenja Republike Hrvatske temelji se na Ustavu i posebnim zakonima određenom teri-

¹⁵ Formalne začetke urbanističkog planiranja nalazimo u 19. stoljeću kada su izrađeni brojni regulacijski planovi hrvatskih gradova. Međutim, planiranje je u hrvatskom prostoru prisutno znatno duže, što pokazuju brojni primjeri srednjovjekovnih gradova s tragovima rimske oktogonalne planimetrije prepoznatljivima u većoj ili manjoj mjeri (Poreč, Rab, Zadar, Split), gradovi pravilne osnove kao dijela planiranoga graditeljskog potvata (zagrebački Gradec, Veliki i Mali Ston, Korčula), kao i planirani utvrđeni gradovi renesanse i baroka.

¹⁶ Posebno se ističu brojni prostorni planovi većih regionalnih cjelina, od prvoga regionalnoga prostornog plana izrađenog 1958. godine za tadašnji kotar Krapinu, preko regionalnih prostornih planova jadranskog područja izrađenih uz potporu Ujedinjenih naroda između 1967. i 1977. godine, prvoga Prostornog plana Socijalističke Republike Hrvatske iz 1974. godine i plana za područje Republike Hrvatske iz 1989. godine, do Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske iz 1997. godine i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske iz 1999. godine.

torijalnom ustrojstvu države te ovlastima i nadležnostima javnopravnih tijela, a pobliže je određen temeljnim zakonom iz područja prostornog uređenja¹⁷. Hrvatski sabor, Vlada Republike Hrvatske te predstavnička tijela jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave osiguravaju učinkovitost prostornog uređenja donošenjem prostornih planova i drugih dokumenata određenih Zakonom o prostornom uređenju kojima se uređuje organizacija, korištenje i namjena prostora te uvjeti za njegovo uređenje i zaštitu u skladu s ciljevima i načelima prostornog uređenja. Stanje u prostoru i području prostornog uređenja prati se i analizira izradom i donošenjem izvješća o stanju u prostoru na državnoj, područnoj i lokalnoj razini za razdoblje od četiri godine. U sustavu prostornog uređenja posebno se ističe uloga Hrvatskog zavoda za prostorni razvoj, zavoda za prostorno uređenje županija i Grada Zagreba, pravnih osoba i ovlaštenih arhitekata koji obavljaju poslove prostornog uređenja, osiguravajući stručnu utemeljenost prostornih planova i dokumenata prostornog razvoja.

5. STANJE I PROCESI U PROSTORU

Stanje i procesi u prostoru utvrđeni su analizom i ocjenom stanja populacijske osnove, prostorne organizacije, stanovanja kao najvažnije funkcije naselja, društvene infrastrukture, gospodarskih djelatnosti i aktivnosti koje najviše utječu na prostor, prometne i energetske infrastrukture, te posebnih pritisaka na prostor.

Utvrđeni proces koji bi mogao imati dramatične posljedice na hrvatski prostor jest promjena demografske slike: pad ukupnog broja stanovnika, neprekidna prirodna depopulacija, pojačano starenje i disbalans u dobnoj strukturi stanovništva, negativni predznak neto migracija s inozemstvom (od 2009.). Proces de-

¹⁷ Zakon o prostornom uređenju (Narodne novine 153/13.)

populacije je zahvatio mnoge regionalne i lokalne prostorne jedinice. Zajedničko djelovanje niskog fertiliteta, iskrivljene dobne strukture i iseljavanja mladih u reproduktivnoj dobi dovelo je do početka procesa izumiranja mnogih područja Hrvatske (slika 2).

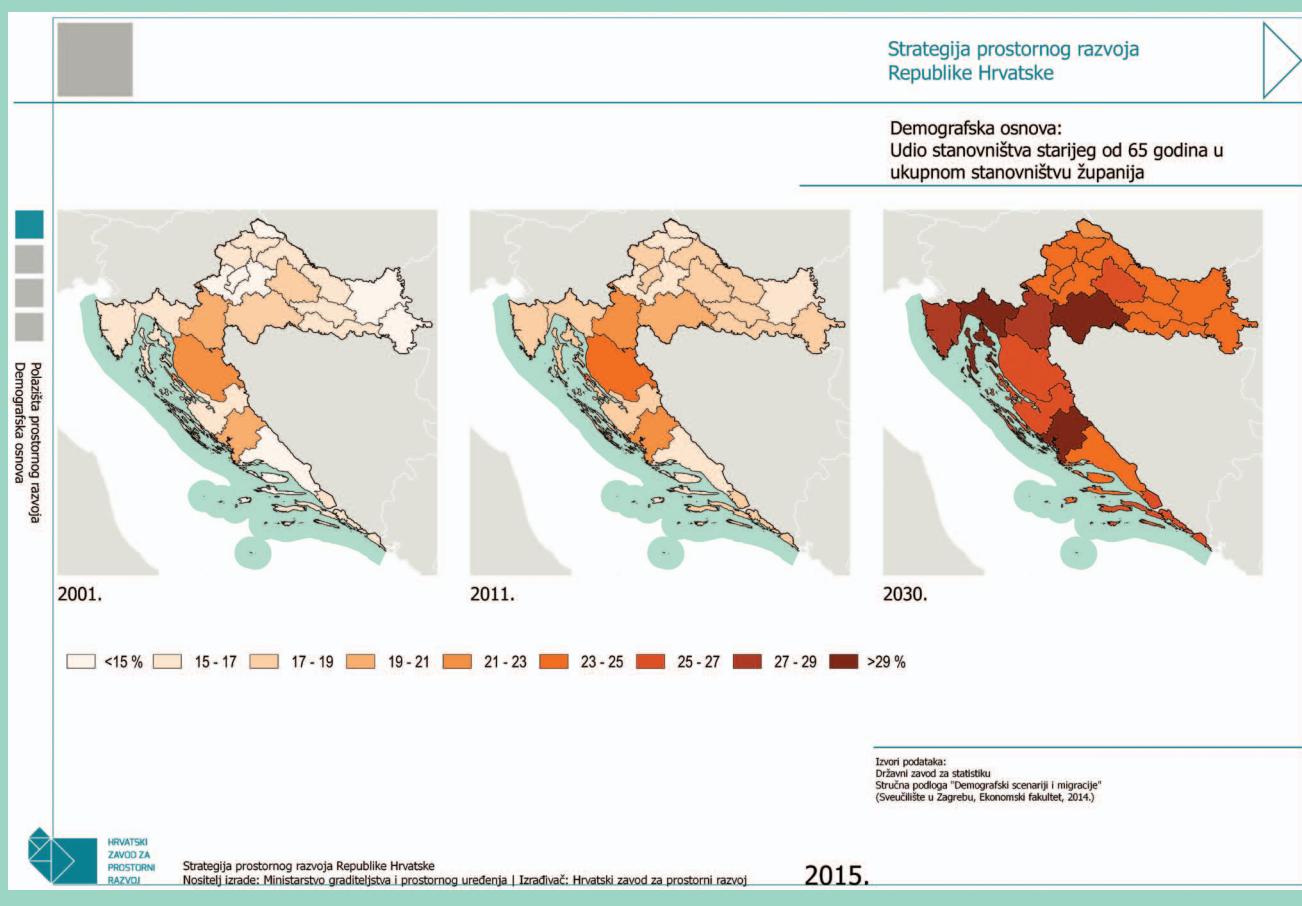
Vrlo je izgledno smanjenje broja stanovnika na brojku manju od 4.000.000 stanovnika početkom 2030. godine. Pad ukupnog broja stanovnika vrlo je izgledan za sve županije, osim Grada Zagreba, koji će doživjeti blagi porast populacije. Stagnacija broja stanovnika ili blagi pad očekuje se u Zadarskoj, Splitsko-dalmatin-

Prostorno planiranje kao čimbenik razvoja u županijama

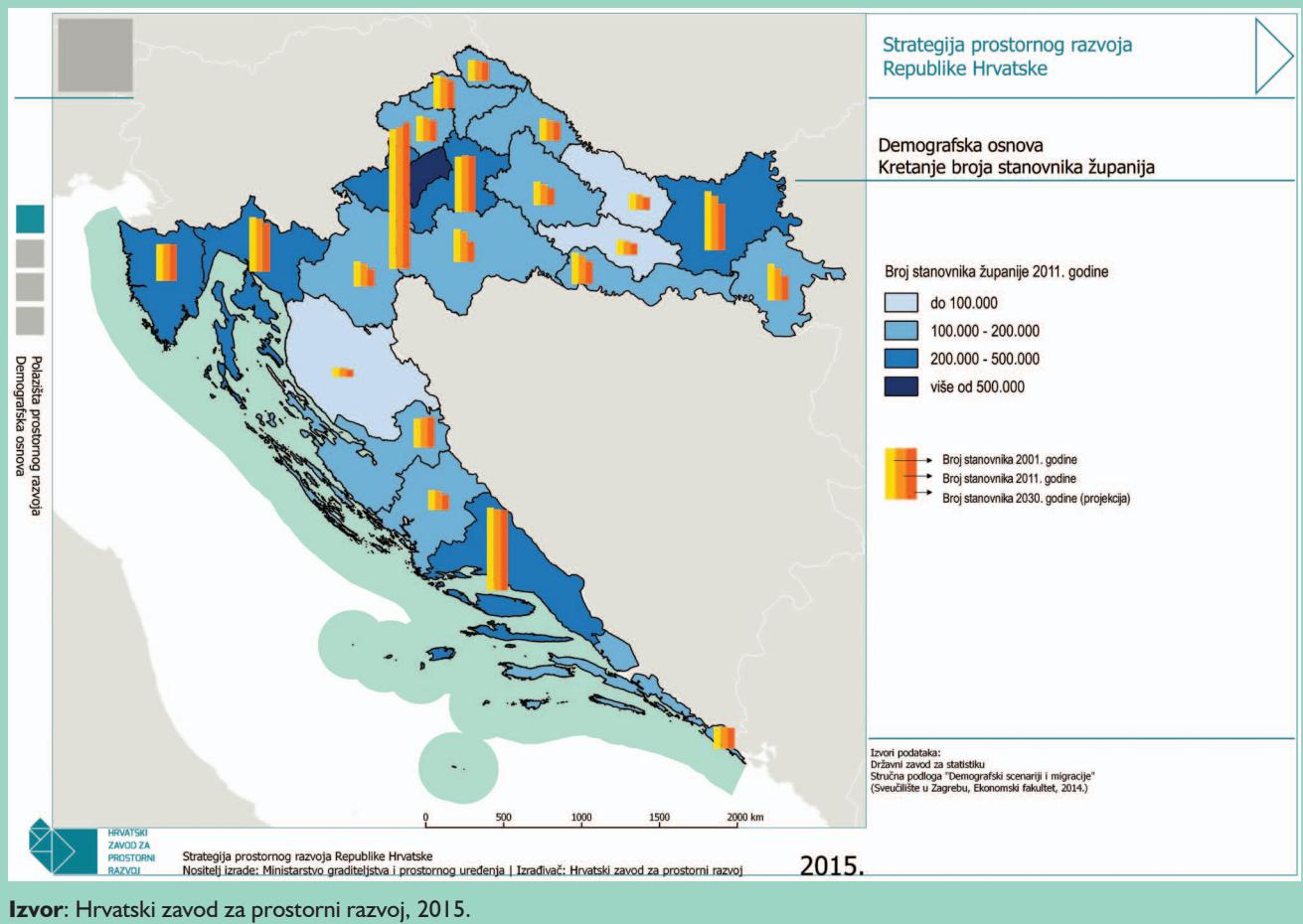
skoj, Istarskoj i Zagrebačkoj županiji. Najveći pad ukupnog broja stanovnika, za više od 30 %, mogla bi zabilježiti Sisačko-moslavačka, te za više od 20 %, Vukovarsko-srijemska i Karlovačka županija (slika 3).

Iz navedenih obilježja populacijske osnove vidljivo je da se ublažavanje dosadašnjeg tempa depopulacije demografski najugroženijih teritorijalnih jedinica u Hrvatskoj i usporavanje procesa demografskog starenja nameću kao ključne zadaće ne samo prostornog razvoja, već i održivog koncepta nacionalnog razvoja u cjelini.

Slika 2. Udio stanovništva starijeg od 65 godina u ukupnom stanovništvu županija

Slika 3. Demografska osnova – kretanje broja stanovnika županija

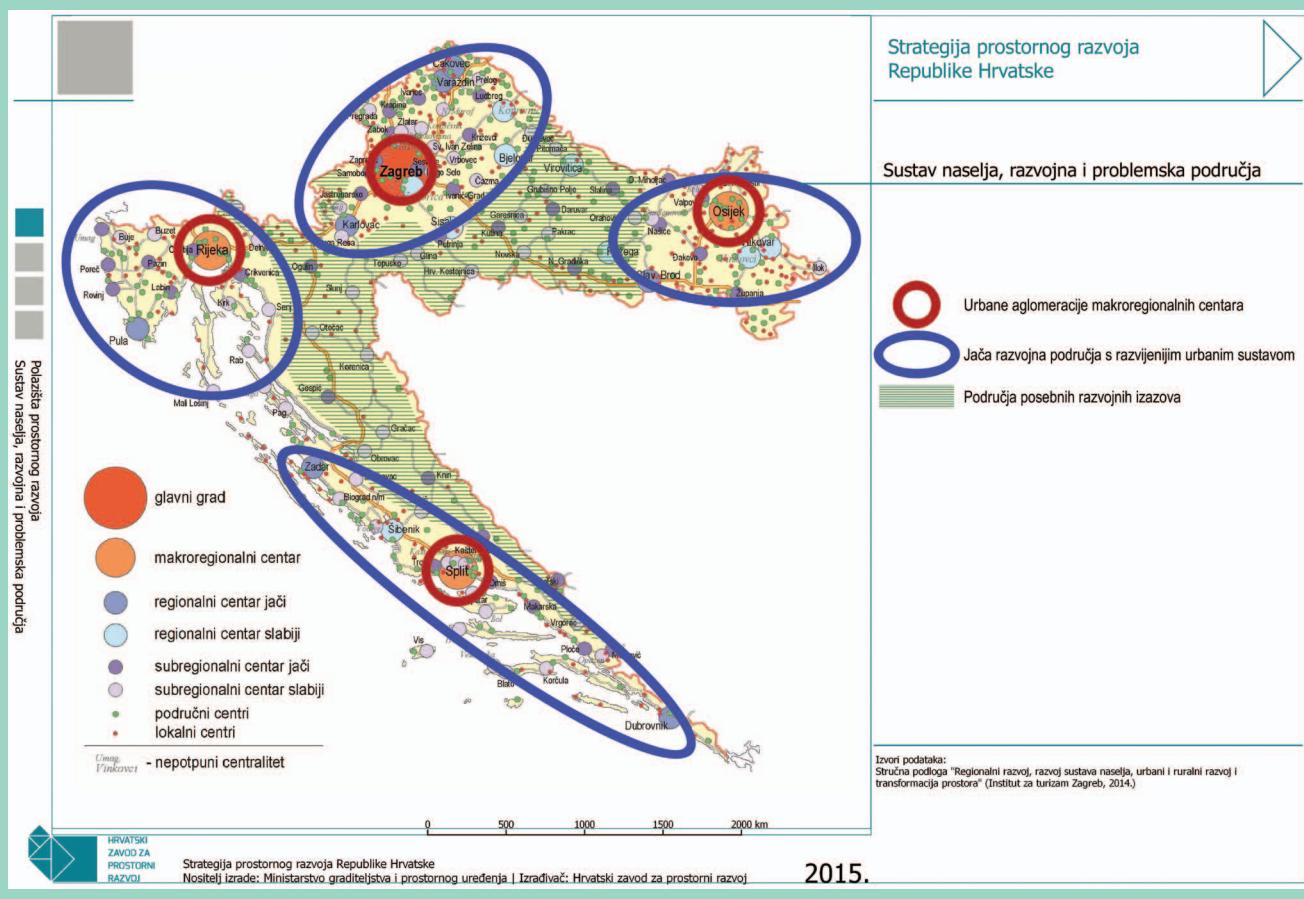

Prostorna distribucija središnjih naselja svih stupnjeva centraliteta pokazuje neravnomjernost koja je često u uskoj vezi s populacijskim trendovima: mreža središnjih naselja vidljivo je najrjeđa u gorskoj i južnom dijelu središnje Hrvatske, područjima s brojnim razvojnim ograničenjima. Najrazvijenija je u sjevernom i sjeverozapadnom dijelu središnje Hrvatske te krajnjem istočnom dijelu Hrvatske. U urbanom sustavu Hrvatske ističu se mali gradovi, a nedostaju gradovi srednje veličine. Ruralni prostor Hrvatske karakteriziraju negativni demografski, gospodarski i opći razvojni trendovi.

U Hrvatskoj, kao i u Europi, najvažniji razvojni izazovi ruralnih područja su njihov nedovoljni kapacitet za stvaranje visokokvalitetnih i dugoročno održivih radnih mjesta, nedovoljno razvijena infrastruktura i relativna skupoća njezine izgradnje (zbog disperznog karaktera naselja i niske gustoće stanovništva), u čemu zaostaju za urbanim područjima (slika 4).

Poseban izazov planiranju u budućnosti predstavljat će i posljedice klimatskih promjena. Opasnost od poplava zadnjih se godina učestalo ponavlja na našem području. Tijekom posljednjih desetljeća bilježe se sve učestalije

Slika 4. Sustav naselja, razvojna i problemska područja

Izvor: Hrvatski zavod za prostorni razvoj, 2015.

ekstremne hidrološke prilike i iznimno velike količine oborina čija je posljedica pojave velikih vodnih valova koji na pojedinim slivovima značajno povećavaju rizik od pojave poplava.

U sklopu utvrđivanja stanja i procesa posebno je analiziran i sustav upravljanja prostornim razvojem s naglaskom na temama u kojima je moguće i potrebno napraviti najznačajnije iskorake: sanaciji devastiranih područja i krajobraza, povezivanju sustava planiranja prostora s drugim sustavima planiranja razvoja, dalnjem razvoju informacijskog sustava prostornog ure-

đenja, unaprjeđivanju modela sudjelovanja javnosti u planerskim procesima.

6. KONCEPCIJA PROSTORNOG RAZVOJA

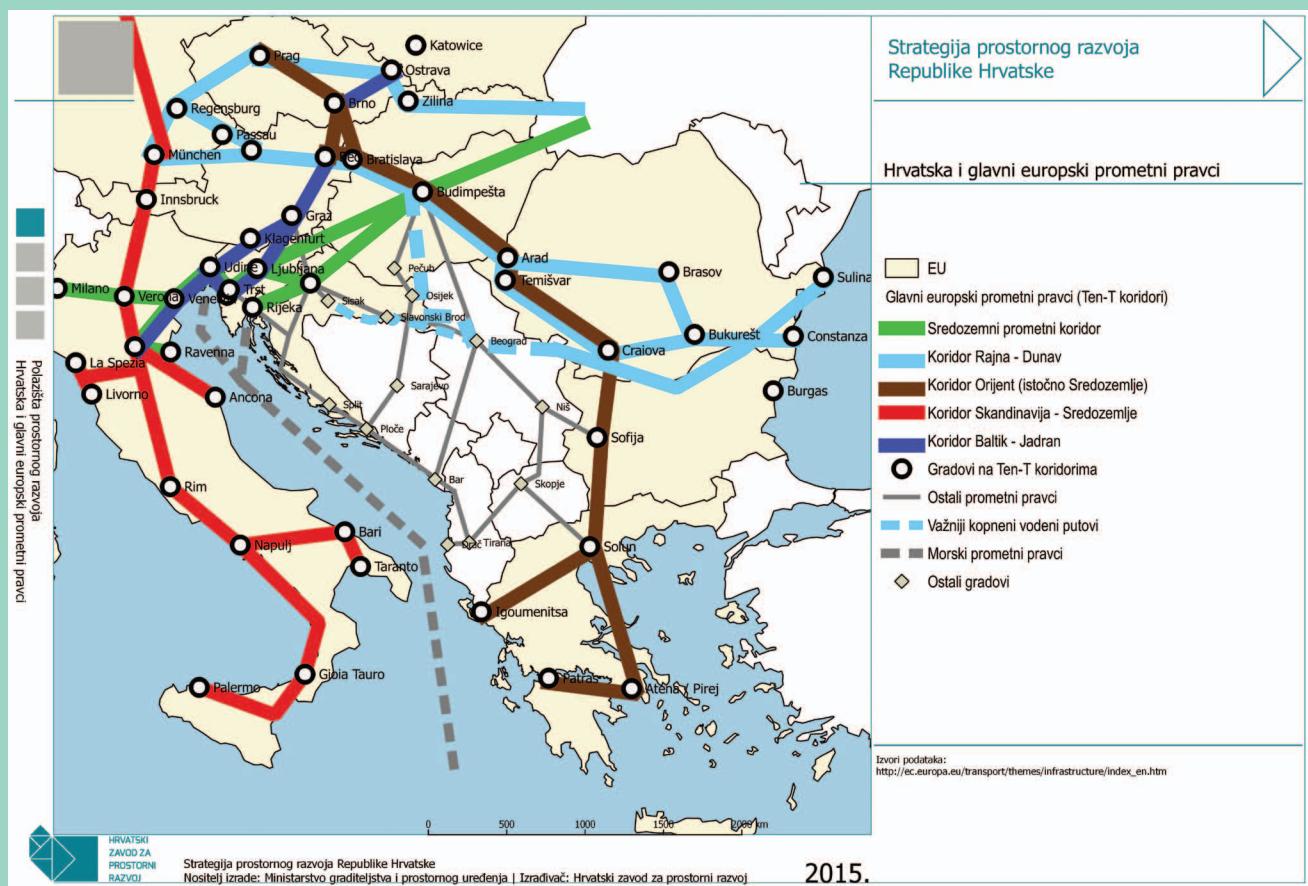
Radi uravnoteženog i održivog razvoja, podizanja kvalitete života i ublažavanja negativnih demografskih procesa, postavke koncepcije su:

- **Afirmacija policentričnosti**, osobito jačanjem uloge makroregionalnih središta, ali i ostalih više i

- srednje rangiranih središta značajnih za oblikovanje uravnotežene prostorne strukture, osnaživanjem gradova subregionalnog i lokalnog značenja u područjima ugroženim depopulacijom i poticanjem njihova umrežavanja u policentrične saveze kao osnove održivih i otpornih regija.
- Ublažavanje tempa depopulacije najugroženijih područja** prema konceptu socijalne uključenosti, ravnopravnog pristupa javnim i drugim sadržajima, pravu na rad i osobni napredak, korištenjem mogućnosti novih tehnologija, zelenog poslovanja i turističke privlačnosti.

- Očuvanje identiteta hrvatskog prostora**, planerskom zaštitom cijelokupnog teritorija i uključivanjem krajobraza u sustav prostornog uređenja te ravnopravnim planerskim tretmanom kopna i mora na postavkama održivog razvoja.
- Korištenje prednosti geopolimetnog položaja** za razvoj posredničkih prometnih, gospodarskih i političkih funkcija, između Zapadne i Srednje Europe te Jugoistočne Europe i Bliskog istoka, posebice kroz prirodnu usmjerenost zemalja Srednjeg Podunavlja prema Jadranu i Mediteranu (slika 5).

Slika 5. Hrvatska i glavni europski prometni pravci

Izvor: Hrvatski zavod za prostorni razvoj, 2015.

- **Održivi razvoj gospodarstva i infrastrukturnih sustava**, odmјerenim korištenjem prostora i usmjeravanjem razvojnih aktivnosti prema već korištenom zemljištu, intenzivnjim razvojem sustava željezničkog, pomorskog, riječnog i zračnog prometa i poboljšanjem mreže cestovnih prometnih poveznica.
- **Povezivanje s europskim prostorom**, primjenom načela teritorijalne kohezije, ostvarivanjem zajedničkih standarda zaštite okoliša, sudjelovanjem u realizaciji europskih prometnih i infrastrukturnih mreža, te sudjelovanjem u izradi zajedničkih dokumenata i provedbi istraživačkih i drugih projekata vezanih uz prostorni razvoj.
- **Integrirani pristup prostornom uređenju** koji će se ostvariti usklađivanjem sektorskih politika i razvojnih dokumenata s načelima zaštite i promocije uporišnih vrijednosti, prioritetima i usmjerenjima prostornog razvoja te sagledavanjem potencijalnih instrumenata provedbe planiranoga prostornog razvoja u svim sektorima.
- **Aktivna prilagodba dinamici promjena**, odnosno jačanje kapaciteta hrvatskog prostora i sustava prostornog uređenja za prilagodbu posljedicama klimatskih promjena, društvenim promjenama, gospodarskim trendovima i tehnološkom napretku.

Slijedeći nalaze analize stanja i procesa u prostoru i postavke koncepcije, stručni tim Hrvatskog zavoda za prostorni razvoj u suradnji sa Savjetodavnim tijelom utvrdio je prioritete prostornog razvoja i nastavlja s razradom usmjerena za njihovo ostvarenje.

Kroz prioritet **Održiva prostorna organizacija** utvrdit će se usmjerena za razvoj uravnotežene mreže naselja, uspostavljanje urbano-ruralnog partnerstva, planiranje ugodnih i uređenih gradova, unaprje-

Prostorno planiranje kao čimbenik razvoja u županijama

đivanje vitalnosti i privlačnosti ruralnog prostora, održivi razvoj i korištenje obalnog područja i mora.

Kroz prioritet **Očuvanje prostornih identiteta** usmjerit će se afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza, očuvanje i održivi razvoj kulturnog naslijeđa i zaštićenih područja prirode te unaprjeđivanje vrsnoće oblikovanja u prostoru.

U sklopu prioriteta **Prometna dostupnost** utvrdit će se smjernice za razvoj prometnih podsustava kao i za njihovo intermodalno povezivanje, a u sklopu prioriteta **Razvoj energetskih sustava** usmjerena za povezivanje s europskim energetskim sustavima, za povećanje udjela obnovljivih izvora energije i razvoj sustava distribucije i opskrbe, te za povećanje energetske učinkovitosti u svim prostornim sustavima.

Prioritet **Otpornost na promjene** dat će usmjerena za prilagodbu dinamici promjena – posljedicama klimatskih promjena i trendovima u gospodarstvu (posebice u turističkoj djelatnosti), kao i za prevladavanje razmjerno dugo neriješenih pitanja, poput pasivnog gospodarenja napuštenim, podiskorištenim i degradiranim područjima u javnom ili privatnom vlasništvu, ili sanacije područja bespravne gradnje.

7. OKVIR ZA KOORDINACIJU RAZVOJNIH MJERA U PROSTORU

Okvir za koordinaciju razvojnih mjera u prostoru (okvir provedbe) utvrdit će standarde i pokazatelje odmјerenog korištenja prostora i smjernice za:

- razvoj informacijskog sustava prostornog uređenja,
- izradu prostornih planova „nove generacije”,
- vrednovanje sektorskih strategija, programa i planova,
- poboljšanje participacijskog modela,

- razvoj kulture održivog korištenja prostora,
- istraživanje i predlaganje instrumenata prostornog uređenja koji će pridonijeti društvenoj pravdnosti.

Identificirat će se konkretni projekti, s utvrđenim dijalicima i organizacijom. Izrada nacionalnog *brownfield* registra, izrada registra središnjih funkcija, izrada karta ranjivosti prostora i mapiranje sekundarnog stonovanja, neki su od mogućih projekata značajnih za prostorni razvoj koji će, kao i cjelokupna koncepcija prostornog razvoja, biti temama razgovora i usuglašavanja u sklopu javne rasprave o prijedlogu Strategije.

8. ZAKLJUČAK

Kroz čitav proces razvoja koncepcije strategije provaliči se nužnost koordinacije sektorskih aktivnosti, posebice preplitanja mjera populacijske i gospodarske politike s mjerama održivog prostornog razvoja. Usaporeno sa Strategijom prostornog razvoja Republike Hrvatske izrađuju se još dvije strategije sa značajnim utjecajem na prostor: Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do 2020. godine¹⁸ i Strategija upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem¹⁹. Cilj je stručnog tima u Strategiji prostornog razvoja na optimalan način integrirati druge razvojne mjere i dati kvalitetna usmjerenja za njihovo uklapanje u prostor.

LITERATURA

1. Demografski scenariji i migracije, stručna podloga (2014.), Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
2. Healey, P. (2007.), *Urban Complexity and Spatial Strategies, Towards a relational planning for our times*. Oxford, New York: Routledge
3. Regionalni razvoj, sustav naselja, urbani i ruralni razvoj i transformacija prostora (2014.), stručna podloga, Institut za turizam, Zagreb
4. *** (2013.) Izvješće o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008. – 2012. Zagreb: Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja RH
5. *** (2013.) Territorial Dynamics in Europe, Regions Integrating Land and Sea. Luxembourg: ESPON 2013 Programme Coordination Unit
6. *** (2013.) Rural-Urban Partnerships, An Integrated Approach to Economic Development, OECD Publishing
7. *** (2014.) Making Europe Open and Polycentric, Visions and Scenarios for the European Territory towards 2050. Luxembourg: ESPON 2013 Programme Coordination Unit

¹⁸ Nositelj izrade je Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije.

¹⁹ Nositelj izrade je Ministarstvo zaštite okoliša i prirode.